

MANDIČ=CIRKUS & MARKO=KLOVN

METOD ZUPAN / 16. 5. 2022 - 13.30 / TEATER V ETER

00:00:00

00:09:16

2022-05-16-teater-v-eter-mandiccirkus-markoklovn.mp3

Marko Mandić mogoče ni prvi mož slovenskega gledališča, je pa zagotovo njegova prva osebnost. V šestindvajsetih letih ustvarjanja je njegova gledališka persona pridobila takšno razvpitost, da znajo tudi ljudje, ki sicer ne hodijo v gledališče, o njegovem delu vsaj nekaj povedati – tudi če ne poznajo naslova niti ene izmed njegovih predstav. Teh je bilo do danes že petindevetdeset, in renome, ki si ga je z njimi pridobil, je povsem upravičen. Marko Mandić mogoče ni prvi, ki si ga je na odru drkal, je pa zagotovo prvi, ki mu je na odru prišlo. In prav to je za marsikoga prva asociacija, ko sliši ime *MANDIĆ*. Druga, tretja in četrta asociacija so njegova golota, kričanje in metanje po tleh. Kar pa vsem površinskim poznavalcem umetnika umanjka, je razumevanje njegove vzdržljivosti in absolutne predanosti ustvarjanju. Do te mere, da je svojo najnovejšo uro in pol dolgo predstavo **MANDIĆCIRKUS** – ki vključuje vse od naštetega razen ejakulacije – pripravljen izvesti skoraj brez glasu. Tega je najbrž izgubil po premieri 6. maja 2022 na velikem odru **SNG Drama v Ljubljani**.

Projekt *MANDIĆCIRKUS* je nastal v sodelovanju med naslovnim umetnikom ter režiserjem in avtorjem koncepta **Bojanom Jablanovcem**, v koprodukciji **SNG Drame** in **Vie Negative**. Idejno nadaljuje zamisel predstave *MandićStroj*, ki je razširitev performansov *EkstraktMandić* in *Viva Mandić* iz leta 2009 ter esejističnega performansa *Mandić? What the fuck is Mandić?* iz leta 2011, v katerem je Mandić utrinke s svojih do tedaj sedemintridesetih predstav ponovno uprizoril in jih, kot je zapisal teatrolog **Primož Jesenko**, artikuliral v širšem okviru svojega ustvarjanja. V predstavi *MANDIĆCIRKUS* umetnik kolaž obogati s še sedeminpetdesetimi vlogami, ki pa jih ne uprizarja ponovno, ampak njihovo fizično in verbalno plat razplasti.

Mandić v kronološkem zaporedju vokalno niza okruške besedil iz svojega opusa, medtem se na kulisi za njim izpisujejo naslovi prvotnih predstav, kar sicer izpade zgolj kot streljanje verzov brez vsebinske rdeče niti. Iz repertoarja svojih vlog je izbral veliko takšnih, ki drezajo v metagledališko izkustvo – alla »to je gledališka fikcija«, kar izusti ob kazanju na kraste, ki jih je pridobil v času trajanja predstave – a premalo, da bi celoten tekst učinkoval kot metagledališka epopeja, prej kot dadaistična lepljenka. Gibalna plat je prav tako nerazvita in se izpoje, še preden predstava doseže četrtuno minutažo. Omenjeno citiranje Mandić združi z metanjem ob steno iz ene predstave, drkanjem iz druge, valjanjem po tleh iz tretje. Ravni nista ravno komplementarni, razen v sporadičnih trenutkih, ko sta v popolnem nasprotju, kar v občinstvu vzbudi smeh. Daleč od tega, da bi občinstvo pokalo od smeha ali fascinacije nad videnim kakor v pravem cirkusu, vse skupaj – nesporni dovršenosti Mandićevega fizisa navkljub – izzveni kot gromozanski egotrip.

Avtoretrospektivne predstave, kakršna je tudi *MANDIĆCIRKUS*, so v zadnjih letih na domačih odrih precej številne. Leta 2019 se nam je s *Poklonom* predstavila **Tanja Zgonc**, lani pa sta premiero dočakali kar dve predstavi velikanov sodobnih uprizoritvenih praks: *Solo Nine Rajić Kranjac* in *Sad sam Matthaus Matije Ferlina*. Medtem ko sta Ferlin in Rajić Kranjac za svoja *magna opera* navdih iskala v svojih preteklih izdelkih, poetikah in sprejemu občinstva ter pri tem dokazala svojo umetniško rast, pa Mandić obtiči v ponavljanju že znanih principov. Če bi Mandić za sabo imel več avtorskih projektov, v okviru katerih bi lahko svoja gledališka zanimanja bolj sistematično raziskoval, bi njihovo kolažiranje v *MANDIĆCIRKUSU* lahko več povedalo o njem. Namesto tega pa je večino svojih predstav odigral v dramskem gledališču, kjer je le karakteriziral že napisane like.

Razen rahlega, a nerazvitega poudarka Mandićevega monologa na metagledaliških vprašanih gledališke fikcije in vlogi, ki jo v njej odigra odnos gledalec – igralec, gledalec veliko dvorano ljubljanske Drame zapusti predvsem z občutkom, da je ravno prisostvoval obupani gesti samomitologizacije naslovnega *wunderkinda* slovenske performativne scene. A tako kot v tradicionalnem cirkusu za to ni kriva opica, ki v areni izvaja trike, ampak njen dreser. Kot avtor koncepta in režiser namreč ni podpisan Mandić, temveč Bojan Jablanovac. Njegova neizprosna taktirka je naumila koncept: *Pridite in se čudite, opica, ki se dere, meče po tleh in drka. Tokrat se bo tudi poscala.*

Ob vsem kurčenju nam je skoraj zmanjkalo časa za pohvalo uprizoritvenih elementov, ki so dejansko funkcionirali. To je prvovrstno veličastna in inovativna odrska postavitev. Na veliki oder, ki zaradi izpraznjenosti deluje še bolj megalomansko, je Mandić v Adamovem kostumu vstopil skoraj skromno. Stopil je na širok podstavek in v tistem trenutku ga je horda odrskih tehnikov postavila pokonci. Mandić je elegantno sestopil z zdaj pokončnega podstavka, ki se je pretvoril v kuliso za avdiovizualno simfonijo projekcije **Mateja Stupice**, **Stelle Ivšek** in **Jureta Lavrina** ter glasbeno-zvočno podlago **Sama Kutina** in **Euarda Raona**. Mandić je prispel; če bi le v suvereni prezenci z nekom, ki razume njegovo idiosinkratičnost, tudi ostal.